

تأثیر ویژگی‌های صحنه تهدید ناهمپراز بر کارکرد هوانیروز

داود آقا محمدی^۱

علی یوسفوند^۲

پذیرش مقاله: ۹۵/۱۱/۱۰

دریافت مقاله: ۹۵/۰۹/۰۷

چکیده

مقاله حاضر با هدف بررسی تأثیر ویژگی‌های تهدید ناهمپراز بر کارکرد هوانیروز تهیه شده است. در این مقاله ابتدا با مطالعه کتب و اسناد و مدارک، تعداد ۳۶ ویژگی تهدید ناهمپراز احصاء و با استفاده از مصاحبه و چند مرحله غربالگری، ۱۰ ویژگی مؤثر بر کارکرد هوانیروز تعیین شدند. سپس با استفاده از پرسشنامه تهیه شده و توزیع آن در بین نمونه‌ی آماری میزان اهمیت هر یک از ویژگی‌ها تعیین شده است. جامعه آماری پژوهش شامل کارشناسان هوانیروز در ستاد کل نیروهای مسلح، در ستاد آجا، نزاچا، فرمانده و مسئولین واساتید دانشکده مهندسی و پرواز دانشگاه افسری امام علی (علیه السلام)، فرمانده و مسئولین در امور عملیات و آموزش هوانیروز، فرماندهان و مسئولین در امور عملیات و آموزش پایگاه‌های هوانیروز و فرمانده، مسئولین و اساتید دانشکده پرواز مرکز آموزش به تعداد ۶۶ نفر میباشد و حجم نمونه تمام شمار میباشد. خصوصیات مشترک این تعداد (سن خدمتی بیشتر از ۱۵ سال - حداقل طی دوره دافوس - جایگاه خدمتی سرهنگ و بالاتر آشنایی حداقل پنج‌سال با مبحث عملیات و آموزش خلبانی هوانیروز) است. نوع این تحقیق کاربردی و از روش موردی زمینه‌ای با رویکرد آمیخته استفاده شده است.

در پایان با توجه به یافته‌های جداول تطابقی تأثیر هریک از کارکردها بر ویژگی‌ها مشخص شده است.

واژگان کلیدی: ویژگی‌ها، کارکردهای هوانیروز، تهدید، هوانیروز، ناهمپراز.

۱ - دانشیار علوم دفاعی راهبردی دافوس آجا

۲ - دانش‌آموخته دکتری مدیریت راهبردی نظامی دانشگاه عالی دفاع ملی

مقدمه

طی سال‌های اخیر احتمال درگیری و جنگ در حوزه جدید تهدیدات ناهمپراز یک فرض اساسی و اجتناب ناپذیر شده است که امام خامنه‌ای^(مدظله‌العالی) می‌فرماید: «همه دکترین رزم و اقدامات بایستی بر اساس جنگ با آمریکا ساختار بندی و هدایت شود»^۱.

در همین راستا اساسی‌ترین مطلبی که در حوزه تهدید ناهمپراز باید مورد مطالعه قرار گیرد توجه به ویژگی‌ها و کارکردهای این نوع نبرد و تاثیر آنها بر یکدیگر می‌باشد تا با تحلیلی صحیح از این حوزه در مقابل تهدیدات پیش‌رو برنامه ریزی نمود.

یکی از مشکلات و دغدغه‌های موجود در خصوص تهدید ناهمپراز مشخص نبودن تاثیر ویژگی‌ها و کارکردهای هوانیروز در این صحنه و همچنین تاثیر آنها بر یکدیگر می‌باشد در این تحقیق سعی بر آن شده است تا میزان تاثیر هریک از ویژگی‌های تهدید ناهمپراز بر کارکردهای هوانیروز مشخص گردد.

در اهمیت این تحقیق می‌توان گفت با مشخص شدن تاثیر ویژگی‌های صحنه تهدید ناهمپراز بر کارکرد هوانیروز، خوداتکایی در این حوزه، دانش، قدرت دفاعی و نظامی کشور در این عرصه افزایش خواهد یافت و سبب تقویت هوانیروز و در نهایت نیروهای مسلح خواهد شد.

و همچنین در خصوص ضرورت تحقیق باید اشاره کرد با توجه به شکل جدید نبردها و اصول تهدید ناهمپراز، عدم اجرای چنین تحقیقی می‌تواند موجب تحمیل هزینه‌های قابل توجه شود و اگر ویژگی‌ها و تاثیر آن بر کارکرد هوانیروز در تهدید ناهمپراز مشخص نگردد در مقابله با تهدیدات آتی هوانیروز با مشکلات جدی برخورد خواهد کرد.

در واقع هدف اصلی این تحقیق عبارت است از: «بررسی تاثیر ویژگی‌های تهدید ناهمپراز بر کارکرد هوانیروز»

با عنایت به هدف پیش گفته می‌توان گفت این تحقیق به منظور پاسخ به این سوال اصلی می‌باشد که «تاثیر ویژگی‌های تهدید ناهمپراز بر کارکرد هوانیروز چه می‌باشد؟»

^۱ بیانات در دیدار با فرماندهان عالی رتبه آجا در تاریخ ۸۶/۱/۲۸

مبانی نظری

پیشینه تحقیق

با توجه به مطالعات کتابخانه‌ای و طی بررسی‌های به عمل آمده در ن.م تحقیق خاصی در خصوص بررسی تأثیر ویژگی‌های صحنه تهدید ناهمطراز و کارکردهای آن در هوانیروز صورت نگرفته است تنها در مواردی خاص به بررسی بخش‌هایی از تهدیدات ناهمطراز اشاره شده است که چهار نمونه زیر از آن دسته می‌باشند.

خزایی (۱۳۸۸) در رساله‌ی دکترای خود در دانشگاه عالی دفاع ملی تحت عنوان «بررسی نظام آموزشی افسران نیروی دریایی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران مبتنی بر ارزیابی عملکرد آموزشی، تحولات محیطی و مؤلفه‌های صحنه نبردهای آینده و آرایه الگویی برای آن» به بعضی از ویژگی‌های صحنه تهدید ناهمطراز به شرح زیر اشاره کرده است. (خزایی: ۱۳۸۸، ۲۱۲)

حداکثر سازی غافلگیری، قابلیت تحرک، آسیب‌پذیری کشورهای صنعتی، ناهمطرازی و همطرازی در ارتباط با نیروهای دیگر، جنگ بدون درگیری، استفاده از ابزارهای نیمه کلاسیک.

گروه مطالعات راهبردی دفاعی (۱۳۸۵) در پژوهشی که در دانشگاه عالی دفاع ملی انجام داده‌اند ویژگی‌های زیر را برای صحنه نبرد ناهمطراز عنوان نموده‌اند:

دستیابی و شناخت آسیب‌های دشمن یا هدف، عمدتاً بی‌شمار، متنوع و چند بعدی، تضعیف اراده دشمن برای جنگیدن، میزان تأثیری که در دشمن ایجاد خواهد کرد، بازی با حاصل جمع جبری صفر، اندیشه گروهی به‌سختی در چارچوب تعیین شده و دیوان‌سالاری گسترده، کسب نتایج راهبردی در تمام سطوح جنگ، بین نیروهای نظامی و غیرنظامی تمایزی وجود ندارد، توجه جدی به ملاحظات فرهنگی و اختلاف نظر و دیدگاه کشور، پرهیز از رویارویی مستقیم دو نیرو، حمله به متحدان یک کشور برتر. (گروه مطالعات راهبردی دفاعی، ۱۳۸۵: ۱۰-۹)

شکوهی (۱۳۸۹) در رساله خود تحت عنوان تدوین راهبرد توسعه و بهره‌برداری سامانه و آرایه‌های پهبادی آجا در صحنه تهدید ناهمطراز ۱۰ ویژگی را به‌عنوان ویژگی‌های صحنه تهدید ناهمطراز معرفی نموده است که به شرح ذیل می‌باشد: (شکوهی، ۱۳۸۹: ۹۹-۹۱)

۱- بهره‌گیری از اصول فریب و غافلگیری؛ ۲- میزان سرعت عمل بالا و چالاکي؛ ۳- داشتن واحدهای اجرایی و رزمی کوچک؛ ۴- مؤثر بودن هدف و اقدام علیه اهداف نقطه‌ای؛ ۵- میزان

بومی بودن؛ ۶- تکرارناپذیری؛ ۷- ابهام‌سازی و عدم قطعیت؛ ۸- انعطاف‌پذیری؛ ۹- قابلیت استمرار؛ ۱۰- میزان خلاقیت.

مفهوم‌شناسی

۱) کارکرد: کارکرد در لغت به معنای کار، کردار و عمل می‌باشد و در اصطلاح به کاری که انجام یافته باشد، اندازه و مقیاس کار انجام شده گویند (صدری، ۱۳۸۱: ۹۸۷).

کارکرد در لغت به معنای سهیم بودن در کار و در اصطلاح به وظایفی که هریک از شخصیت‌ها عهده‌دار انجام آن می‌باشند. (همان: ۱۲۶۶)

۲) تهدید: در لغت، معانی مختلف اما نزدیک به هم دارد. در زبان فارسی برخی از فرهنگ لغات آن را به ترساندن، بیم دادن و بیم عقوبت دادن معنا کرده‌اند (عمید، ۱۳۸۱: ۶۳). فرهنگ آکسفورد تهدید را این‌گونه تعریف می‌کند: «امکان به وحشت انداختن، ترساندن یا ایجاد فاجعه برای یک فرد یا جامعه. آسیب زدن به کسی یا چیزی، نتایج ناخوشایند به بار آوردن» (Dictionary, 2010 Oxford,

۳) تهدید ناهمطراز: شرایطی است که دو طرف متخاصم در یک تراز (کیفی، کمی) قرار ندارد و از دو سطح متفاوت استراتژی برخوردار هستند، به گونه‌ای که یکی از دو طرف با تکیه بر فناوری برتر نظامی و قدرت انهدام‌کنندگی بالا تلاش می‌کند تا با آغاز و ادامه تجاوز نظامی نتیجه جنگ را به نفع خود رقم بزند و طرف دیگر نیز تلاش می‌کند تا با بهره‌گیری از فناوری نظامی در دسترس و سایر مولفه‌های برتر ساز همچون ایمان، روحیه و اداره جهادی، ابتکارات، خلاقیت‌ها و اقدامات غیر قابل پیش‌بینی، راهبردی، عملیاتی و راهکنشی تاثیر محور و جبرانی دشمن خود را در صحنه‌های مختلف نبرد و بطور مستمر مورد تهاجم قرار دهد و با تحمیل خسارات و تلفات منهدم کننده او را در دستیابی به اهداف ناکام و با شکست قطعی مواجه سازد. (پیامبری: ۱۳۹۳، ۲)

۴) هوانیروز: هوابیمایی نیروی زمینی ارتش ج.ا.ا. (یاری و همکاران: ۱۳۹۲، ۲)

ویژگی‌های صحنه تهدید ناهمطراز

در این بخش ابتدا به معرفی ویژگی‌های تهدید ناهمطراز از آیین نامه‌ها و کتب موجود پرداخته خواهد شد که ویژگی‌های زیر از این دسته می‌باشند:

- (۱) تکرار ناپذیری؛
- (۲) همه‌جا، همه‌وقت، همه‌کس و همه‌چیز؛
- (۳) تنوع در شیوه و به‌کارگیری ابزار و تجهیزات؛
- (۴) نامشخص بودن عامل زمان و مکان در رزم ناهمطراز (حذف محدودیت زمان و مکان)؛
- (۵) روش‌های عملیاتی و راهکنشی نامتعارف و غیرمرسوم؛
- (۶) هدف قرار دادن اراده دشمن؛
- (۷) دستیابی به تأثیر نامتناسب در کلیه سطوح جنگ (غافلگیری، عملیاتی و راهکنشی)؛
- (۸) دشواری تعیین کارایی و ارزیابی به دلیل اصل عدم قطعیت و ابهام در رزم ناهمطراز؛
- (۹) محدودیت در تصمیم‌گیری و انتخاب راه‌کار؛
- (۱۰) قابلیت بازدارندگی؛
- (۱۱) عدم تناسب با ابزارها و روش‌های متعارف؛
- (۱۲) افزایش هزینه تأمین و حداقل ضریب امنیت (تخصیص منابع و اعتبار نامتناسب)؛
- (۱۳) نداشتن مرز و هسته معین جغرافیایی؛
- (۱۴) پیچیدگی در انتخاب راه‌حل‌های صریح و قاطع مقابله؛
- (۱۵) ارزان و کم‌هزینه بودن اجرا (صرفه‌جویی در تخصیص قوا)؛
- (۱۶) قابلیت انعطاف‌پذیری مضاعف متناسب با زمان و مکان؛
- (۱۷) عدم وجود قابلیت شناسایی و ره‌گیری دقیق به دلیل سیال بودن و تحرک زیاد؛
- (۱۸) بهره‌وری زیاد از اصول فریب و غافلگیری؛
- (۱۹) برخورداری از پشتیبانی مردمی؛
- (۲۰) عدم تناسب هزینه و نتایج؛
- (۲۱) دقت در ضربه زدن (راهبردی و حمله نقطه‌ای)؛
- (۲۲) عدم وجود حمله سرنوشت‌ساز. (یاری و همکاران: ۱۳۹۳، ۶) و (پیامبری: ۱۳۹۳، ۶).

- بخشی دیگر از ویژگی‌هایی که صاحب‌نظران در این حوزه به آن اشاره کرده‌اند عبارتند از:
- (۱) تکرار ناپذیری: این وجه نبرد، بیانگر نوآوری و ابتکار محض در طرح و اجرای عملیات است. در گذشته نیروها بر اساس آموزش‌ها و تجارب جنگ‌ها و نبردهای پیشین می‌جنگیدند (حبیبی، ۱۳۸۷: ۵۲).
  - (۲) بهره‌وری از اصول فریب و غافلگیری: تهدیدهای ناهمطراز آسیب‌پذیری‌های ناشناخته را هدف قرار می‌دهد و این قبیل تهدیدها به طور معمول غافلگیرانه عمل می‌کنند. حمله در زمان‌های غیرمنتظره و به شیوه‌های ناپیوسته، غافلگیری این حمله‌ها را بالا می‌برد. (قاسمی و دیگران، ۱۳۸۷: ۵۶)
  - (۳) هدف قراردادن اراده دشمن: رویکردهای ناهمطراز می‌توانند از طریق به کارگیری ماهرانه عامل روانی، تاثیر جدی بر جای گذارند. این رویکردها به طور مستقیم اراده دشمن را هدف قرار می‌دهند. (حبیبی، ۱۳۸۷: ۵۶-۵۴)
  - (۴) عدم تناسب میان هزینه و نتایج: صحنه نبرد ناهمطراز دستیابی به اهداف راهبردی را با استفاده از منابع کم امکان‌پذیر می‌سازد. این ویژگی دلیل توجه به بسط مباحث نبرد ناهمطراز را توجیه می‌کند. چرا که می‌خواهند با حداقل هزینه به حداکثر بهره‌مندی برسند. برد ناهمطراز در اجرا ارزان و کم‌هزینه است. (ذاکری‌دانا، ۱۳۸۷: ۹)
  - (۵) حذف محدودیت زمانی و مکان: تهدیدهای ناهمطراز میتوانند از زمین، دریا، هوا، زیر دریا، فضا باشند و یکی از اهداف را مورد حمله قرار دهند؛ به عبارتی تهدیدها و عملیات آنها، دیگر محدود به جغرافیای خاصی نیستند. (همان: ۱۹)
  - (۶) افزایش هزینه در تأمین حداقل ضریب امنیت: از آنجا که محدوده عمل جنگجویان ناهمطراز وسعتی به اندازه تمامی مراکز حساس و حیاتی در دسترس دشمن دارد، به همین علت توان بالایی از دشمن صرف حفاظت از این مراکز حساس و حیاتی و حتی حفاظت از اشخاص مهم می‌گردد. (حبیبی، ۱۳۸۷: ۵۳-۵۷)
  - (۷) قابلیت انعطاف‌پذیری: در تعریف انعطاف چنین آمده توان مناسب تطبیق فردی و سازمانی و همچنین قابلیتی نوین برای همه مقوله‌ها اعم از انسانی، راهبردی، راهکاری، کاربردی و تجهیزاتی متناسب با شرایط موجود که بتوان با استفاده از آن به بهترین بهره‌برداری از تجهیزات و امکانات موجود و مقابله با دشمن دست یافت. این اصول که مانند حلقه‌های زنجیر به

یکدیگر مرتبط هستند، در آفند و پدافند به طور همزمان و توأم با یکدیگر مورد استفاده قرار می‌گیرند. (زهدتاب سلماسی، ۱۳۸۶: ۷۵-۷۴)

۸) ابهام‌سازی و ایجاد عدم قطعیت: تفکر ناهمطراز بر پایه عدم قطعیت استوار است، زیرا تفکر ناهمطراز باید پذیرای فلسفه‌ای ابتکاری و تفکری خلاق برای مقابله با هر عدم قطعیتی باشد که خود موجد آن بوده است. (ذاکری دانا، ۱۳۸۷: ۹)

۹) همگرایی در حمله، واگرایی در دفاع: این اصل ساده ولی فوق العاده، کلید فتح نبرد ناهمطراز به شمار می‌رود. همگرایی و واگرایی میدانی هم امکان حمله و تخریب نقطه‌ای موثر را باعث می‌شود و هم قدرت آفندی دشمن را در چند جبهه درگیر ضعیف ساخته و افزایش هزینه‌های پیروزی را برای او به دنبال دارد. (حبیبی، ۱۳۸۷: ۵۹)

۱۰) موثر بودن هدف و اقدام علیه آن: در جنگ ناهمطراز ابتدا اهمیت و ارزش هدف مورد بررسی قرار می‌گیرد، سپس در صحنه نبرد ناهمطراز مورد اصابت و حمله قرار می‌گیرد. (حیدری و دیگران، ۱۳۸۴: ۳۴)

۱۱) عدم تناسب معمول نظامی بین دو جبهه درگیر: عدم تناسب، به معنی فقدان تناسب معمولی نظامی بین دو جبهه نبرد و نامتناسب بودن منابع انسانی بین دو جبهه یا در منابع مادی دو طرف درگیر است. (Rubin, 2007: 35)

۱۲) سرعت عمل بالا: داشتن نیروی واکنش سریع، تحرک و پویایی با سرعت جابجایی فوق العاده سریع، کوچک بودن واحدها به منظور تحرک و سرعت سلاح‌های مدرن با کارایی مورد نیاز را سرعت عمل بالا در نبرد ناهمطراز می‌گویند. (زهدتاب سلماسی، ۱۳۸۷: ۴۴)

۱۳) تضاد منافع حیاتی دو جبهه: در نبرد ناهمطراز عنصر قوی تلاش می‌کند تا در منطقه‌ای غیر از کشور خود منافع مورد نیازش را تأمین نماید در حالی که عنصر ضعیف در مقابل سعی بر نگه داشتن منافع موجود خود دارد. در این موارد عامل ضعیف بیشتر به عوامل غیر فیزیکی مانند شهادت‌طلبی، ایمان و ... اتکاء می‌نماید در حالی که عنصر قوی به عوامل فیزیکی مانند تحرک بالا، قدرت آتش و ... متکی است. (همان، ۱۴-۸)

۱۴) داشتن واحدهای اجرایی و رزمی کوچک: تحرک و پویایی، پاسخگویی به نیازهای عملیاتی در هر زمان، مکانیزه بودن واحدهای عملیاتی، سلاح‌های پیشرفته، کاهش حجم و کوچک بودن

واحد و داشتن اختیارات زیاد برای فرماندهان یگانهای کوچک از جمله مواردی که در جنگ ناهمطراز نظر قرار می گیرد. (رستمی، ۱۳۸۷: ۱۶۶)

با توجه به ویژگی های اشاره شده در پیشینه و مبانی نظری، ویژگی های مشترک صحنه نبرد ناهمطراز به شرح جدول زیر می باشد.

جدول ۱: ویژگی های مشترک صحنه نبرد ناهمطراز

منابع ویژگی های صحنه نبرد ناهمطراز	مطالعات گروهی داعا	آیین نامه گردان پیاده در تهدید ناهمطراز	آیین نامه گردان هوانیروز در تهدید ناهمطراز	شکوهی	فهمی	خزایی	حیدری	سایرین
تکرارناپذیری	*	*	*	*	*	*		*
سرعت عمل بالا	*	*	*	*	*	*	*	*
عدم تناسب با ابزارها و روش های متعارف	*	*		*				
قابلیت بازدارندگی دامنه زمانی نامحدود		*				*		
عدم تناسب میان هزینه و نتایج				*	*			
قابلیت استمرار	*	*	*			*	*	*
تنوع در شیوه و بکارگیری تجهیزات		*		*	*			
روش های	*		*				*	*

منابع	مطالعات گروهی دعا	آیین نامه گردان پیاده در ناهمطراز	آیین نامه گردان هوانیروز در تهدید ناهمطراز	شکوهی	فهمی	خزایی	حیدری	سایرین
عملیاتی و تاکتیکی ناهمطراز								
دستیابی به تأثیر نامتناسب در کلیه سطوح جنگ	*				*		*	*
محدودیت در اتخاذ راهکار			*		*		*	*
پیچیدگی در اتخاذ راه‌حل‌های صریح و قاطع برای مقابله		*			*		*	*
بهره برداری از اصول فریب و غافلگیری	*	*	*	*	*	*	*	
افزایش هزینه در تامین حداقل ضریب امنیت	*	*		*				
قابلیت انعطاف پذیری	*	*	*	*	*	*	*	*
عدم قابلیت شناسایی دقیق		*		*				
ابهام‌سازی و ایجاد عدم قطعیت	*	*	*	*	*	*	*	

منابع	مطالعات گروهی دعا	آیین نامه گردان پیاده در تهمطرز	آیین نامه گردان هوانیروز در تهمطرز	شکوهی	فهمی	خزایی	حیدری	سایرین
ویژگی های صحنه نبرد ناهمطرز	*	*	*	*	*			
استراتژی حمله نقطه ای،	*	*	*		*			
میزان خلاقیت	*	*	*		*		*	*
میزان بومی بودن	*	*	*	*	*	*	*	*
نداشتن مرز و حق معین جغرافیایی	*	*						
موثر بودن هدف و اقدام علیه آن	*	*	*	*	*	*	*	*
عدم تناسب معمول نظامی بین دو جبهه درگیر		*		*				
هدف قرار دادن دشمن					*	*	*	
تضاد منافع حیاتی دو جبهه	*			*	*	*	*	
داشتن واحد- های اجرایی و رزمی کوچک	*	*	*	*	*	*	*	*

منبع: محقق ساخته بر اساس مبانی نظری و پیشینه یابی تحقیق

کارکردها

کارکرد هوانیروز در سطوح مختلف راه‌کنشی، عملیاتی و راهبردی

الف) راه‌کنشی: رزم نزدیک، پشتیبانی با آتش مستقیم در خطوط مقدم جبهه، تجسس و نجات از جمله مصادیق کارکرد راه‌کنشی هوانیروز است. (یاری: ۱۳۹۳، ۲۹)

ب) کارکرد عملیاتی: در سطح عملیاتی اجرای عملیات هلی برن، نفوذ به عمق منطقه و عقبه دشمن جزء مصادیق کارکرد عملیاتی هوانیروز است. (همان)

پ) کارکرد راهبردی: حمله به سکوهای موشکی دشمن، انجام عملیات ربایش و دستبرد، شرکت در عملیات پیش‌دستانه یا شرکت در عملیات ویژه (حمله به اهداف و سکوهای دریایی) از جمله کارکرد هوانیروز در سطح راهبردی است. (همان)

تشریح کارکردهای هوانیروز در عملیات های دفاع مقدس

۱) کارکرد هوانیروز در پشتیبانی آتش

در عملیات ثامن الائمه هوانیروز با ۱۸ فروند بالگرد کبرا در سه منطقه در کارکرد پشتیبانی آتش عمل نمود. (یاری: ۱۳۹۲، ۱۱۲) در عملیات فتح المبین سه تیم آتش هوانیروز در حدود نیم ساعت عملیات و پشتیبانی آتش چنان ضربه‌ای به نیروهای عراقی وارد آوردند که نه تنها محاصره شکسته شد بلکه نیروهای عراقی مجبور به عقب نشینی گردیدند. (همان، ۱۱۳). در عملیات بیت المقدس تعداد ۳۹ فروند موشک تاو و ۱۴۸۰ عدد راکت و دو فروند موشک ماوریک مورد استفاده خلبانان کبرار گرفت. (کریم زاده و دیگران، ۱۱۳۸: ۷۱)

۲) کارکرد هوانیروز در شناسایی

در عملیات ثامن الائمه خلبانان هوانیروز برای آشنا شدن به منطقه رزم از محورهای تک و پدهای تخلیه مجروح و مسیرهای پروازی شناسایی به عمل آوردند (همان، ۵۴-۵۱). در عملیات فتح المبین به منظور استفاده سریع از بالگردها در راستای پشتیبانی آتش، تخلیه مجروحین و هلی‌برن نیروها به مناطق عملیاتی قبل از آغاز عملیات از منطقه واگذاری شناسایی به عمل آوردند (یاری: ۱۳۹۲، ۱۱۵). در عملیات بیت المقدس چگونگی اجرای آتش‌ها و آخرین وضعیت نیروهای دشمن در منطقه غرب اهواز و غرب دارخوین شناسایی‌ها انجام شد (همان، ۷۱-۶۷).

(۳) کارکرد هوانیروز در هلی برن

در عملیات ثامن الائمه از ۲۰ فروند بالگرد ۲۱۴ و ۴ فروند شنوک هوانیروز جهت هلی برن استفاده شد و قریب به ۳۰۰ نفر از نیروهای خودی در کارکرد هلی برن جابجا شدند (کریم زاده و پایخان، ۱۳۸۸: ۵۴). در عملیات فتح المبین توسط ۴۴ فروند بالگرد هوانیروز (۲۸ فروند ۲۱۴ و تعداد ۱۶ فروند بالگرد شنوک) در عملیات هلی برن تعداد ۲۸۴۰ نفر رزمنده به پشت خطوط مقدم جبهه‌ها ترابری کردند (همان، ۶۶-۶۳). در عملیات بیت المقدس تعداد ۳۵۶۱ نفر از نیروهای رزمنده را در قالب و کارکرد هلی برن جابجا نمودند (یاری: ۱۱۸، ۱۳۹۲).

(۴) کارکرد هوانیروز در تخلیه مجروح

در عملیات ثامن الائمه بالگردهای هوانیروز در طول نبرد موفق به تخلیه ۱۸۴ مجروح به بیمارستان‌های ذکر شده گردیدند (همان، ۵۴-۵۱). عملیات فتح المبین در قالب ۳۵۰۰ سورتی پرواز توانست ۲۶۹۵ نفر از مجروحین جنگی را به بیمارستان‌های منطقه (دزفول اندیمشک و اهواز) تخلیه نمایند (یاری: ۱۱۹، ۱۳۹۲). در عملیات بیت المقدس ۷۸۲۰ مجروح را به بیمارستان‌ها تخلیه نمودند و آثار مثبتی جهت سلامتی و حفظ روحیه رزمندگان را فراهم نمودند (همان، ۱۲۰).

(۵) کارکرد هوانیروز در پشتیبانی تدارکاتی

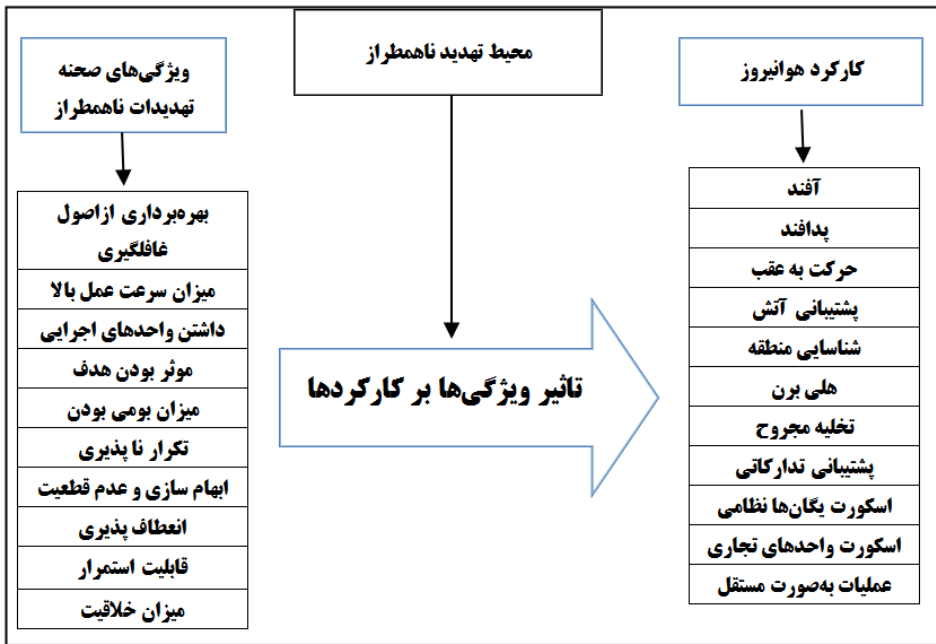
خلبانان هوانیروز در عملیات ثامن الائمه موفق به ترابری ۲۸۷ نفر رزمنده، دو تن بار و مهمات به خطوط مقدم جبهه نبرد گردیدند (همان، ۱۲۲). در عملیات فتح المبین مقدار ۱۱۰ تن بار که شامل مهمات و تدارکات مورد نیاز بود را حمل و ترابری نمود (کریم زاده و پایخان، ۱۳۸۸: ۴۷). در عملیات بیت المقدس مقدار ۳۵۶۱ نفر رزمنده و ۱۰۱ تن بار و مهمات را به موقع ترابری نمود (همان، ۴۸).

(۶) کارکرد هوانیروز در عملیات به صورت مستقل

هوانیروز در عملیات مرصاد با بکارگیری بیش از ۵۶ فروند بالگرد مدت ۴۲۵ ساعت پرواز در طول عملیات انهدام ۱۱۵ دستگاه انواع خودرو انهدام ۲۹ دستگاه تانک برزلیی ترابری ۳۳۶۰ نفر از نیروهای خودی (تیپ نبی اکرم) با عملیات هلی برن در شب به منطقه تخلیه ۳۸۸ نفر مجروح به بیمارستان در این عملیات ۳ فروند بالگرد مورد اصابت گلوله قرار گرفت. (کریم زاده و دیگران، ۱۳۸۸: ۱۶۸).

مدل مفهومی

روش‌شناسی

جامعه آماری در این تحقیق عبارتند از: کارشناسان هوانیروز در ستاد کل نیروهای مسلح، کارشناسان هوانیروز در ستاد آجا، کارشناسان هوانیروز در ستاد نزاجا، فرمانده و مسئولین و اساتید دانشکده مهندسی و پرواز دانشگاه افسری امام علی علیه‌السلام، فرمانده و مسئولین در امور عملیات و آموزش هوانیروز، فرماندهان و مسئولین در امور عملیات و آموزش پایگاه‌های هوانیروز و فرمانده، مسئولین و اساتید دانشکده پرواز مرکز آموزش هوانیروز که همگی اشراف کافی از وضعیت آموزش‌های خلبانی را داشته و حداقل دوره فرماندهی و ستاد را طی نموده باشند این تعداد حدود ۶۶ نفر می‌باشند.

خصوصیات مشترک جامعه آماری عبارتند از:

(۱) سن خدمتی بیشتر از ۱۵ سال

(۲) حداقل طی دوره دافوس

(۳) جایگاه خدمتی سرهنگ و بالاتر

- ۴) افسران و طراحان در امور عملیات و آموزش خلبانی هوانیروز
 ۵) برخورداری از آشنایی حداقل به مدت پنج سال با مبحث عملیات و آموزش خلبانی هوانیروز

جامعه آماری خبرگان در این تحقیق ۳۶ نفر می‌باشند که علاوه بر برخورداری از کلیه ویژگی‌های مربوط به جامعه کلی دارای بیش از ۲۰ سال سابقه خدمتی، آشنایی با راهبرد و مسائل راهبردی و سابقه فرماندهی می‌باشند.

باتوجه به حجم هردو جامعه آماری وامکان دسترسی پژوهشگر به آنان، جمعیت نمونه به صورت تمام شمار و منطبق با حجم هردو جامعه آماری است.

هدف اصلی: بررسی تاثیر ویژگی‌های تهدیدات ناهمطراز بر کارکرد هوانیروز.

هدف فرعی ۱: تعیین ویژگی‌های تهدید ناهمطراز مؤثر بر کارکرد هوانیروز.

هدف فرعی ۲: تعیین کارکردهای هوانیروز در مقابله با تهدیدات ناهمطراز مبتنی بر ویژگی‌های تهدید ناهمطراز.

روش‌های گردآوری اطلاعات به دو طریق کتابخانه‌ای و میدانی انجام گرفته است که ابزار روش کتابخانه‌ای به ترتیب، فیش برداری از اسناد و مدارک دست اول، مطالعه سایت‌های علمی و نظامی و ابزار روش میدانی استفاده از پرسشنامه می‌باشد. نوع تحقیق با توجه به ماهیت آن کاربردی و روش تحقیق موردی - زمینه‌ای و توصیفی - همبستگی با رویکرد آمیخته است.

تجزیه و تحلیل داده‌ها و یافته‌های تحقیق

پس از مطالعات کتابخانه‌ای و اسنادی تعداد ۳۶ ویژگی صحنه عملیات مقابله با تهدیدات ناهمطراز به دست آمد که در چند مرحله غربالگری با استفاده از نظر خبرگان در نهایت تعداد ۱۰ ویژگی مؤثر بر کارکرد هوانیروز تعیین شده است و بر اساس این ۱۰ ویژگی پرسشنامه شماره ۱ تهیه و میزان اهمیت ویژگی‌های به دست آمده در مقیاس طیف پنج نقطه‌ای لیکرت ارزیابی شده است؛ برای این پرسشنامه مقدار آلفای کرونباخ برابر ۰.۷۵۴ تعیین شده و در نتیجه دارای پایایی است و چون حاصل مطالعات کتابخانه‌ای و اسنادی و نیز نظر خبرگان است دارای روایی نیز می‌باشد. با توجه به اینکه اندازه‌گیری میزان اهمیت ویژگی‌های مورد بحث در مقیاس پنج گزینه‌ای لیکرت انجام شده است و میانگین کدهای تخصیص یافته برابر عدد ۳ می‌باشد، برای غربالگری ویژگی‌ها فرضیه صفر بیان می‌کند که میانگین هر مورد کمتر از عدد ۳ و فرضیه تحقیق بیانگر این است که

میانگین میزان اهمیت ویژگی بیشتر است ۳ می‌باشد. چنانچه فرضیه صفر رد شود به منزله‌ی اهمیت داشتن ویژگی مورد آزمون است. نتایج آزمون میزان اهمیت ویژگی‌های تهدید ناهمطراز ارائه شده است. با توجه به ستون سطح معنی‌داری این جدول، برای ویژگی‌هایی که سطح معنی‌داری آنها کمتر از ۰.۰۵ است فرضیه صفر رد شده و در نتیجه آن ویژگی‌های تهدید ناهمطراز با اهمیت شناخته می‌شوند. با استفاده از این مباحث مشاهده می‌شود که همه‌ی ویژگی‌ها با اهمیت تشخیص داده شده‌اند. با محاسبه رتبه‌های فریدمن برای هر یک از ویژگی‌های تعیین شده میزان اهمیت این ویژگی‌ها نسبت به یکدیگر تعیین شده است و در نتیجه میزان خلاقیت پراهمیت‌ترین ویژگی صحنه عملیات مقابله با تهدیدات ناهمطراز مؤثر بر کارکرد هوانیروز در صحنه عمل است.

جدول ۲: بررسی سطح معنی‌داری ویژگی‌های تهدید ناهمطراز

ردیف	ویژگی‌ها	تعداد	میانگین اهمیت	انحراف معیار	آماره آزمون	درجه آزادی	سطح معنی‌داری
۱	بهره‌گیری از اصول فریب و غافلگیری	۶۶	۴.۶۹۷۰	۰.۶۰۷	۲۲.۷۱۷	۶۵	۰.۰۰۰
۲	میزان سرعت عمل بالا و چالاکی	۶۶	۴.۷۴۲۴	۰.۵۰۶	۲۷.۹۹۳	۶۵	۰.۰۰۰
۳	داشتن واحدهای اجرایی و رزمی کوچک	۶۶	۴.۰۷۵۸	۰.۷۳۰	۱۱.۹۷۵	۶۵	۰.۰۰۰
۴	مؤثر بودن هدف و اقدام علیه اهداف نقطه‌ای	۶۶	۴.۳۶۳۶	۰.۵۷۲	۱۹.۳۶۵	۶۵	۰.۰۰۰
۵	میزان بومی بودن	۶۶	۴.۲۴۲۴	۰.۸۰۵	۱۲.۵۳۹	۶۵	۰.۰۰۰
۶	تکرارناپذیری	۶۶	۴.۱۰۶۱	۰.۷۲۶	۱۲.۳۷۷	۶۵	۰.۰۰۰
۷	ابهام‌سازی و عدم قطعیت	۶۶	۴.۱۸۱۸	۰.۷۶۳	۱۲.۵۸۷	۶۵	۰.۰۰۰
۸	انعطاف‌پذیری	۶۶	۴.۵۹۰۹	۰.۵۸۱	۲۲.۲۳۹	۶۵	۰.۰۰۰
۹	قابلیت استمرار	۶۶	۴.۱۳۶۴	۰.۷۸۲	۱۱.۸۰۲	۶۵	۰.۰۰۰
۱۰	میزان خلاقیت	۶۶	۴.۸۰۳۰	۰.۴۳۷	۳۳.۴۸۴	۶۵	۰.۰۰۰

جدول ۳: رتبه فریدمن و ویژگی‌های تهدید ناھمطراز

رتبه فریدمن	میانگین اهمیت	ویژگی‌ها	ردیف
۷.۰۷	۴.۸	میزان خلاقیت	۱
۶.۸۷	۴.۷	میزان سرعت عمل بالا و چالاکی	۲
۶.۷۰	۴.۷	بهره‌گیری از اصول فریب و غافلگیری	۳
۶.۲۳	۴.۶	انعطاف‌پذیری	۴
۵.۲۴	۴.۴	مؤثر بودن هدف و اقدام علیه اهداف نقطه‌ای	۵
۴.۹۲	۴.۲	میزان بومی بودن	۶
۴.۷۳	۴.۲	ابهام‌سازی و عدم قطعیت	۷
۴.۴۸	۴.۱	قابلیت استمرار	۸
۴.۴۰	۴.۱	داشتن واحدهای اجرایی و رزمی کوچک	۹
۴.۳۶	۴.۱	تکرارناپذیری	۱۰

بررسی اهمیت کارکردهای هوانیروز در مقابله با تهدیدات ناھمطراز

بر اساس مطالعات کتابخانه‌ای و اسنادی و استفاده از نظر خبرگان تعداد ۱۱ کارکرد شامل سه وظیفه (ردیف ۱ تا ۳) و هشت کارکرد (ردیف ۴ تا ۱۱) برای هوانیروز تعیین شده است که برای تعیین میزان اهمیت آن‌ها در مقابله با تهدیدات ناھمطراز پرسشنامه شماره ۲ تدوین شده است که با توجه به توضیح مطرح شده دارای روایی و با توجه به مقدار ۰.۷۸۷ برای آلفای کرونباخ دارای پایایی است. برای تعیین میزان اهمیت هر یک از کارکردهای مشخص شده برای هوانیروز در مقابله با تهدیدات ناھمطراز آزمون می‌شود که آیا میانگین اهمیت هر کارکرد بیشتر از ۳ (حد متوسط؛ میانگین کدهای تخصیصی ۱ تا ۵) است یا خیر. با توجه به مقدار کمتر از ۰.۰۵ سطح معنی‌داری همه‌ی کارکردها این نتیجه حاصل می‌شود که میانگین اهمیت همه‌ی آن‌ها از نظر آماری بیشتر از حد متوسط است. برای تعیین ترتیب اهمیت کارکردهای به‌دست آمده رتبه‌های فریدمن محاسبه شده است که بر این اساس مشاهده می‌شود که کارکردهای پشتیبانی آتش و پس از آن بدافند مهم‌ترین کارکردها هستند و اسکورت واحدهای تجاری کمترین اهمیت را دارند.

جدول ۴: سطح معنی داری کارکردهای هوانیروز

ردیف	کارکردهای هوانیروز	تعداد	میانگین اهمیت	انحراف معیار	آماره آزمون	درجه آزادی	سطح معنی داری
۱	آفند	۶۵	۴.۴	۰.۷۹۰	۱۴.۶۰۲	۶۴	۰.۰۰۰
۲	پدافند	۶۶	۴.۶	۰.۷۲۵	۱۷.۶۶۹	۶۵	۰.۰۰۰
۳	حرکت به عقب	۶۶	۴.۳	۰.۹۲۱	۱۱.۲۳۱	۶۵	۰.۰۰۰
۴	پشتیبانی آتش	۶۶	۴.۷	۰.۵۴۰	۲۴.۸۲۶	۶۵	۰.۰۰۰
۵	شناسایی منطقه	۶۶	۴.۵	۰.۷۰۶	۱۶.۷۴۷	۶۵	۰.۰۰۰
۶	هلی برن	۶۶	۴.۴	۰.۸۴۴	۱۳.۸۶۲	۶۵	۰.۰۰۰
۷	تخلیه مجروح	۶۶	۴.۶	۰.۶۸۲	۱۸.۵۸۳	۶۵	۰.۰۰۰
۸	پشتیبانی تدارکاتی	۶۶	۴.۵	۰.۵۸۸	۲۰.۵۱۰	۶۵	۰.۰۰۰
۹	اسکورتن یگان‌های نظامی	۶۶	۴.۱	۰.۸۶۹	۱۰.۴۸۸	۶۵	۰.۰۰۰
۱۰	اسکورتن واحدهای تجاری (نفتکش‌ها و ناوها)	۶۶	۳.۸	۰.۹۴۳	۷.۰۴۸	۶۵	۰.۰۰۰
۱۱	عملیات به صورت مستقل	۶۶	۴.۱	۰.۹۲۶	۹.۹۶۶	۶۵	۰.۰۰۰

جدول ۵: رتبه فریدمن کارکردهای هوانیروز

ردیف	کارکردهای هوانیروز	میانگین اهمیت	رتبه فریدمن
۱	پشتیبانی آتش	۴.۷	۷.۰۲
۲	پدافند	۴.۶	۶.۹۲
۳	تخلیه مجروح	۴.۶	۶.۷۲
۴	شناسایی منطقه	۴.۵	۶.۴۳
۵	هلی برن	۴.۴	۶.۳۴
۶	آفند	۴.۴	۶.۳۲
۷	پشتیبانی تدارکاتی	۴.۵	۶.۲۸
۸	حرکت به عقب	۴.۳	۵.۷۳
۹	اسکورتن یگان‌های نظامی	۴.۱	۵.۱۵
۱۰	عملیات به صورت مستقل	۴.۱	۵.۱۵
۱۱	اسکورتن واحدهای تجاری (نفتکش‌ها و ناوها)	۳.۸	۳.۹۴

بررسی میزان تأثیر گذاری ویژگی های تهدید ناهمطراز بر کارکردهای هوانیروز

پرسشنامه شماره ۳ نتیجه تحلیل پرسشنامه های اول و دوم است که حاصل مطالعات و نظر خبرگان بودند و در نتیجه دارای روایی است و نیز با مقدار ۰.۹۸۵ دارای پایایی است. با انجام آزمون میانگین برای میزان تأثیر هر یک از ویژگی ها بر کارکردهای مختلف هوانیروز، با توجه به مقادیر آماره آزمون تی استیودنت بزرگتر از ۱.۹۶ (معادل این است که سطح معنی داری کمتر از ۰.۰۵ باشد)

جدول ۶: بررسی میانگین تأثیر هر یک از ویژگی های تهدید ناهمطراز بر کارکردهای هوانیروز

ردیف	کارکردها و ویژگی ها	آفند	پدافند	حرکات به عقب	پشتیبانی آتش	شناسایی منطقه	هلی بون	تخلیه مجروح	پشتیبانی تدارکاتی	اسکوروت یگان های نظامی (تفکیکرها و ناوها)	اسکوروت واحدهای تجاری	عملیات به صورت مستقل
۱	بهره گیری از اصول فرب و غافلگیری	۱۶.۴۳	۱۳.۰۱	۱۰.۸۲	۱۴.۱۵	۱۳.۵۶	۲۲.۵۷	۸.۸۵	۱۴.۰۰	۱۱.۱۴	۶.۶۱	۱۲.۰۱
۲	میزان سرعت عمل بالا و چالاکی	۲۱.۷۶	۱۳.۴۸	۱۴.۴۶	۱۶.۰۰	۱۶.۴۳	۱۷.۵۰	۲۱.۲۹	۱۳.۸۰	۱۴.۱۲	۷.۶۵	۱۸.۸۵
۳	داشتن واحدهای اجرایی و رزمی کوچک	۹.۸۰	۶.۵۳	۸.۴۱	۶.۶۲	۹.۶۶	۹.۰۷	۷.۱۹	۸.۷۹	۷.۳۷	۴.۰۱	۱۰.۳۷
۴	مؤثر بودن هدف و اقدام علیه اهداف نقطه ای	۹.۹۱	۵.۷۵	۳.۴۴	۱۰.۰۹	۶.۲۳	۹.۸۹	۶.۲۰	۶.۱۵	۷.۷۷	۵.۹۳	۱۰.۳۰
۵	میزان بومی بودن	۱	۱	۱	۹	۱	۱	۹	۸	۷	۴	۱
۶	قابلیت استمرار	۹	۷	۵	۹	۸	۸	۱	۱	۸	۶	۷
۷	ابهام سازی و عدم قطعیت	۷.۶۵	۷.۷۲	۶.۱۹	۶.۶۶	۴.۵۲	۵.۸۴	۳.۴۸	۴.۵۱	۵.۳۶	۴.۷۷	۸.۷۴
۸	میزان خلاقیت	۲	۱	۱	۱	۱	۱	۹	۱	۱	۱	۱
۹	انعطاف پذیری	۲	۱	۱	۲	۱	۱	۱	۱	۱	۸	۱
۱۰	تکرار ناپذیری	۱	۱	۶	۹	۸	۹	۵	۶	۴	۴	۱

به منظور داشتن یک دید کلی از میزان تأثیر این ویژگی‌ها بر عملکردها جدول زیر طراحی شده است. با توجه به مقادیر میزان تأثیر در جدول و نیز میانگین کلی ویژگی‌ها مشاهده می‌شود که ویژگی «میزان سرعت عمل بالا» و «چالاکی» و پس از آن به ترتیب «انعطاف‌پذیری»، «میزان خلاقیت» و «بهره‌گیری از اصول فریب و غافلگیری» بیشترین تأثیر را بر عملکرد هوانیروز دارند. همچنین با توجه به میانگین کلی عملکردها مشاهده می‌شود که «هلی برن»، «آفند»، «پشتیبانی آتش» و «عملیات به صورت مستقل» بیشترین تأثیرپذیری را از ویژگی‌های صحنه تهدید ناهمطراز دارند.

جدول ۷: بررسی میانگین کلی ویژگی‌ها و کارکردهای هوانیروز در تهدید ناهمطراز

ویژگی‌ها	کارکردها	آفند	پدافند	حرکات به عقب	پشتیبانی آتش	شناسایی منطقه	هلی برن	تخلیه مجروح	پشتیبانی تدارکاتی	اسکوروت یگان‌های نظامی	اسکوروت واحدهای تجاری	عملیات به صورت مستقل	میانگین کلی ویژگی
بهره‌گیری از اصول فریب و غافلگیری	۴٫۶	۴٫۵	۴٫۳	۴٫۵	۴٫۳	۴٫۷	۴٫۰	۴٫۴	۴٫۱	۳٫۹	۴٫۵	۴٫۳	
میزان سرعت عمل بالا و چالاکی	۴٫۷	۴٫۵	۴٫۶	۴٫۶	۴٫۶	۴٫۶	۴٫۷	۴٫۶	۴٫۳	۴٫۴	۴٫۶	۴٫۵	
داشتن واحدهای اجرایی و رزمی کوچک	۴٫۲	۴٫۰	۴٫۱	۴٫۱	۳٫۹	۴٫۲	۴٫۰	۳٫۹	۴٫۱	۴٫۰	۴٫۴	۴٫۰	
مؤثر بودن هدف و اقدام علیه اهداف نقطه‌ای	۴٫۱	۳٫۷	۴٫۱	۴٫۱	۴٫۳	۳٫۸	۴٫۲	۳٫۸	۴٫۰	۳٫۹	۴٫۱	۴٫۰	
میزان بومی بودن	۴٫۱	۴٫۲	۴٫۴	۴٫۲	۴٫۱	۴٫۴	۴٫۲	۴٫۲	۴٫۰	۴٫۱	۳٫۵	۴٫۱	

کارکردها	قابلیت استمرار	۴.۰	۳.۸	۴.۴	۴.۴	۳.۹	۴.۲	کارکردها
ویژگی‌ها	ابهام‌سازی و عدم قطعیت	۳.۹	۴.۲	۴.۴	۴.۶	۴.۳	۴.۳	میانگین کلی
	میزان خلاقیت	۳.۹	۳.۶	۴.۳	۴.۰	۳.۶	۳.۸	کارکردها
	انعطاف‌پذیری	۳.۹	۳.۸	۴.۴	۴.۴	۳.۶	۴.۱	کارکردها
	تکرار ناپذیری	۳.۷	۳.۷	۴.۲	۴.۳	۳.۶	۴.۰	کارکردها
	آفند	۴.۱	۳.۷	۴.۵	۴.۵	۴.۰	۴.۳	کارکردها
	پدافند	۳.۹	۳.۹	۴.۷	۴.۶	۴.۰	۴.۲	کارکردها
	حرکات به عقب	۳.۷	۳.۹	۴.۵	۴.۴	۴.۰	۴.۲	کارکردها
	پشتیبانی آتش	۴.۲	۳.۸	۴.۵	۴.۶	۴.۱	۴.۳	کارکردها
	شناسایی منطقه	۴.۲	۳.۶	۴.۴	۴.۵	۴.۲	۴.۲	کارکردها
	هلی برن	۴.۱	۳.۷	۴.۵	۴.۵	۴.۰	۴.۳	کارکردها
	تخلیه مجروح	۴.۳	۳.۵	۴.۲	۴.۳	۳.۶	۴.۰	کارکردها
	پشتیبانی تدارکاتی	۴.۲	۳.۷	۴.۲	۴.۲	۳.۹	۴.۱	کارکردها
	اسکوروت بگان‌های نظامی	۳.۹	۳.۸	۴.۴	۴.۴	۳.۶	۴.۱	کارکردها
	اسکوروت واحدهای تجاری	۳.۹	۳.۶	۴.۳	۴.۰	۳.۶	۳.۸	کارکردها
	عملیات به صورت مستقل	۳.۹	۴.۲	۴.۴	۴.۶	۴.۳	۴.۳	کارکردها
	میانگین کلی ویژگی	۴.۰	۳.۸	۴.۴	۴.۴	۳.۹	۴.۲	کارکردها

نتیجه گیری و پیشنهاد

الف - نتیجه گیری

ویژگی‌های صحنه تهدید ناهمطراز مؤثر بر کارکردهای هوانیروز به ترتیب اهمیت به شرح می‌باشد: میزان خلاقیت، میزان سرعت عمل بالا و چالاکی، بهره‌گیری از اصول فریب و غافلگیری، انعطاف پذیری، مؤثر بودن هدف و اقدام علیه اهداف نقطه‌ای، میزان بومی بودن، ابهام‌سازی و عدم قطعیت، قابلیت استمرار، داشتن واحدهای اجرایی و رزمی کوچک و تکرارناپذیری

کارکردهای هوانیروز مبتنی بر ویژگی‌های صحنه عمل به ترتیب اهمیت به شرح زیرارائه می‌شود: پشتیبانی آتش، پدافند، تخلیه مجروح، شناسایی منطقه، هلی برن، آفند، پشتیبانی تدارکاتی، حرکت به عقب، اسکورت یگان‌های نظامی، عملیات به صورت مستقل، اسکورت واحدهای تجاری

ویژگی‌های «میزان سرعت عمل بالا و چالاکی»، «انعطاف‌پذیری»، «میزان خلاقیت» و «بهره‌گیری از اصول فریب و غافلگیری» بیشترین ارتباط را با کارکردهای هوانیروز دارند و همچنین «هلی برن»، «آفند»، «پشتیبانی آتش» و «عملیات به صورت مستقل» بیشترین تأثیرپذیری را از ویژگی‌های صحنه تهدید ناهمطراز دارند.

ب - پیشنهادها

- هم‌سوسازی نظام تربیت و آموزش مرکز آموزش هوانیروز متناسب با نیازهای صحنه عمل آتی هوانیروز با توجه به ویژگی‌ها و کارکردهای تهدید ناهمطراز.
- بکارگیری نتایج این تحقیق در تدوین آیین نامه‌ها و دکترین هوانیروز.

فهرست منابع**الف - منابع فارسی**

- پیامبری، کمال، آیین نامه کاربرد گردان پیاده در رزم ناهمپراز، انتشارات معاونت تربیت و آموزش نزا، تهران، ۱۳۹۳، چاپ اول.
- حبیبی، نیک‌بخش، پیروزی در شرایط ناهمپراز، انتشارات نهجا، تهران، ۱۳۸۸، چاپ اول.
- حیدری، عبدالمجید و تمنایی، محمد، دافوس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، تهران، ۱۳۸۲.
- خزایی، علی اکبر، بررسی نظام آموزشی افسران نیروی دریایی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران مبتنی بر ارزیابی عملکرد آموزشی، تحولات محیطی و مؤلفه‌های صحنه نبردهای آینده واریه الگویی برای آن (رساله‌ی دکترا)، دانشگاه عالی دفاع ملی، تهران، ۱۳۸۸.
- رستمی، محمود، فرهنگ واژه‌های نظامی، تهران، انتشارات آجا، ۱۳۸۷، چاپ اول.
- زهتاب سلماسی، یعقوب و همکاران، کلیات تهدید ناهمپراز، دافوس آجا، تهران، ۱۳۸۸.
- ذاکری دانا، حسین، عوامل موثر فرهنگی روانی نبرد در محیط ناهمپراز، دانشکده فرماندهی و ستاد آجا، ۱۳۸۷.
- شکوهی، حسین، تدوین راهبردهای به‌کارگیری پهپاد در رزم ناهمپراز، پایان‌نامه دکترا، دانشگاه عالی دفاع ملی، ۱۳۸۹.
- صدری، غلامحسین، فرهنگ معاصر فارسی، انتشارات فرهنگ معاصر، تهران، ۱۳۸۱.
- عمید، حسن، فرهنگ فارسی عمید، امیر کبیر، تهران، ۱۳۷۹، چاپ پانزدهم.
- قاسمی، علی و بابایی، حسین، ویژگی‌های جنگ ناهمپراز، ماهنامه اطلاعات راهبردی، ۱۳۸۷.
- کریم زاده، اردشیر؛ پایخان، صفر، حماسه‌های ماندگار هوانیروز، نوید طراحان، تهران، ۱۳۸۸.
- گروه مطالعات استراتژیک دفاعی، تهدیدات نامتقارن، انتشارات مرکز مطالعات کاربردی فارابی، تهران، ۱۳۸۵، چاپ اول.
- یاری، هوشنگ، هوانیروز گذشته، حال و آینده، ستاد هوانیروز، تهران، ۱۳۹۲.
- یاری و همکاران، آیین نامه هوانیروز، ستاد هوانیروز، تهران، ۱۳۹۲.
- یاری، هوشنگ، آیین نامه کاربرد گردان مختلط هوانیروز در رزم ناهمپراز، انتشارات معاونت تربیت و آموزش نزا، تهران، ۱۳۹۳، چاپ اول.

ب - منابع لاتین

- Oxford Advanced Learner`s Dictionary, 7th edition: London, Oxford Press, (2010).
  - Rubin, M. Unbalance Threat Concept and its Reflections on International Security: Istanbul, Strategic Research and Study Center, (2007).
- سایت:**
- www.khamenei.ir

